

Česká Zemědělská Univerzita v
Praze

Fakulta tropického zemědělství

Katedra ekonomického rozvoje

Česká zemědělská univerzita v Praze

**Fakulta tropického
zemědělství**

**Závislost rozvojových zemí na zahraniční
pomoci pro rozvoj zemědělství:**

Případová studie - Beninská Republika

Bakalářská práce

Praha 2015

Vedoucí bakalářské práce:
Ing. Alexander KANDAKOV, Ph.D.

Vypracovala:
Sewlan Nadrie DEGBE

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma “Závislost rozvojových zemí na zahraniční pomoci pro rozvoj zemědělství: Případová studie Beninská Republika” vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a čerpala výhradně z pramenů, které cituji a uvádím v soupisu literatury.

V Praze

Sewlan Nadrie DEGBE

Poděkování

Ráda bych poděkovala všem, kteří mi pomohli při tvorbě této práce. Poděkování patří zejména vedoucí mé bakalářské práce Ing. Alexandru Kandakovovi, Ph.D., za jeho pomoc, užitečné rady a trpělivost. Speciální poděkování patří Ing. Thierry Frédéric ADOSSOU, Ph.D. za jeho pomoc, čas a trpělivost. Wilfried TCHONGBO, za spolupráci a podporu během výzkumu.

V neposlední řadě děkuji mé rodině a přátelům za podporu a pochopení během tvorby této práce a po celou dobu studia.

Abstrakt

Práce na téma „Závislosti Beninská Republika na zahraniční pomoci pro rozvoj zemědělství ” měla za cíl zjistit a prostudovat závislost Beninu na zahraničních partnerech pro rozvoj zemědělství. K tomu bylo zapotřebí studie materiálů z různých zdrojů a konzultace. Z práce vyplývá, že většina zemí nebo ekonomik na světě vykazuje charakteristiku nerozvinutosti a potřebují pomoc ze zahraničí pro další rozvoj zemědělství a hospodářství. Práce také ukázala, že lidská historie a kultura znají tradici, podle které si lidé navzájem pomáhají z různých důvodů: důvody náboženské, etické, politické či pragmatické. A z toho se pak vyvinuly dnešní dvě základní formy pomoci na mezinárodní úrovni tj. humanitární pomoc a rozvojová spolupráce. Benin leží v Západní Africe a bylo zjištěno, že má nedostatek přírodního bohatství zejména nerostů. Z toho vyplývá jeho závislost na zahraniční pomoci. I když jeho geologická poloha a klimatické podmínky umožňují rozmanitou zemědělskou činnost, Benin je ještě daleko od plného využití svého potenciálu a vykazuje ještě mnoho nedostatků. Práce se zaměřila na přírodně-výrobní podmínky pro zemědělství v Beninu, na nedostatky v řízení zemědělství a na vybrané multilaterální a bilaterální zahraniční partnery a jejich činností v Beninu.

Klíčová slova: Benin, zahraniční pomoc, trvale udržitelný rozvoj, zemědělství.

Abstract

This work on the topic “Dependence of developing countries on foreign aid for agricultural development: Case Study of Benin Republic” was intended to identify and study the dependence of Benin on foreign partners for the development of its agriculture. To do this, it was necessary to study materials from various sources and consultations with experts. It flows from this work that most countries or economies in the world shows the characteristics of underdevelopment and need foreign assistance for further development of agriculture and economy. The work also showed that human history and culture know tradition, according to which people help each other for various reasons: religious, ethical, political or pragmatic. And from this are then developed till today two basic forms of assistance at international level i.e. A humanitarian aid and development cooperation. Benin is located in West Africa and it was found that has a lack of natural wealth especially minerals. As a result, then its dependence on foreign aid. Although its geological location and climatic conditions allow diverse agricultural activities, Benin is still far from full use of its potential and still has many shortcomings. The work has focused on natural and production conditions for agriculture in Benin, weaknesses in the management of agriculture, on selected multilateral and bilateral foreign partners and their activities in Benin, and has contributed then to knowledge of this issue in Benin.

Keyword: Benin, foreign aid, sustainable development, agriculture.

OBSAH

I. ÚVOD.....	1
II. CÍLE.....	2
2.1. Hlavní cíl práce	2
2.2. Specifické cíle	2
III. METODIKA PRÁCE.....	3
IV. LITERÁRNÍ REŠERŠE	4
4.1. Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce.....	4
4.1.1. Tradice pomoci.....	4
4.2. Zemědělství Beninské republiky	7
4.2.1. Beninská republika.....	7
4.2.1.1. Geografická poloha	7
4.2.1.2. Reliéf.....	7
4.2.1.3. Vodní režim.....	7
4.2.1.4. Klima.....	8
4.2.1.5. Rostlinná a živočišná říše.....	9
4.2.1.6. Dějiny Beninu	10
4.2.2. Beninské zemědělství.....	12
4.2.2.1. Hlavní trendy v řízení beninského zemědělství od dob kolonizace až do současnosti	14
4.3. Nedostatky Beninského zemědělství.....	15
4.4. Mezinárodní aspekt problematiky rozvoje.....	16
4.5. Vybrané mezinárodní organizace a instituce a jejich aktivity v Beninu	17
4.5.1. Rozvojový program OSN (UNDP)	17
4.5.2. FAO (Organizace OSN pro výživu a zemědělství)	19
4.5.3. Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj (IFAD).....	20
4.5.4. Světová banka (SB).....	21
4.5.5. Africká rozvojová banka (AfDB).....	23
4.6. Bilaterální spolupráce.....	25
4.6.1. Spolupráce Beninu s Německou Spolkovou republikou	25
4.7.1. Spolupráce Beninu s Holandskem.....	26
V. DISKUZE.....	27
VI. ZÁVĚRY	29
VII. REFERENCE	30

Seznam zkratek

HDP	Hluby domácí produkt
MAEP	Ministerstvo Zemědělství, Chov Zvířat a Rybolovy Beninu.
ECOWAS	Hospodářské společenství západoafrických států
UNDP	Program OSN pro rozvoj
CUMA	Cooperative the Using Agricultural Equipment
FAO	Organizace OSN pro zemědělství a výživu
MMF	Mezinárodní měnový fond
SB	Světová banka
UNCTAD	Konference OSN o obchodu a rozvoji
EDF	Evropský rozvojový fond
FOCAC	Fórum o čínskoafriické spolupráci
TICAD	Tokyo International Conference on African Development
OXFAM	Oxford Committee for Relief Famine
UNCDF	United Nations Capital Development Fund
UNIFEM	United Nations Development Fund for Women
UNV	United Nations Volunteers
PADFSM	Projekt podpory rozvoje odvětví „kukuřičné osivo
PAPU	Projekt rozvoje příměstského a městského zemědělství
PENL	Projekt podpory a valorizace sedmi odvětví lesních produktů na za cíl zvýšení potravinové bezpečnosti
IFAD	Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj
AfDB	Africká rozvojová banka

ADF	African Development Fund
NTF	Nigeria Trust Fund
NEPAD	New Partnership for African Development
NEPAD	The New Partnership for Africa's Development
OMEGA	Millenium Partnership for the African Recovery
DBSA	Rozvojová banka Jihoafrické republiky
IDC	Industrial Development Corporation
BMZ	Německé federální ministerstvo pro hospodářskou a rozvojovou spolupráci
CARDER	Regional Centers for Action on Rural Development poradenský
HDR	Human Development Report
ICP	Informační Centrum OSN v Praze
BMFHNP	Benin Multisectoral Food Health Nutrition Project
KNB	Německo-Beninská Kooperace

Seznam obrázků

Obrázek 1	Meteorologický profil Beninu
Obrázek 2	BENIN - Mapa a Vlajka
Obrázek 3	Agrární kalendář
Obrázek 4	Zemědělský potenciál Beninu
Tabulka 1	Distribuce orné půdy podle departmentů

Seznam grafů

Graf 1	Závazky Světové Banky v Beninu
--------	--------------------------------

I. ÚVOD

V rozvojových zemích, jako je např. Benin, zemědělství zaujímá významné postavení v národním hospodářství: vytváří přibližně 39 % HDP, 90 % příjmů z vývozu a 70 % pracovních míst (MAEP, 2006) a není ještě dostatečně rozvinuto. Investice do tohoto odvětví jsou velmi malé a kolísá mezi 11,5 % a 17,3 % celkových investic státu. Beninské zemědělství je velmi různorodé a hlavní potravinové plodiny, které produkuje jsou: obiloviny (kukuřice, proso, čirok), kořeny a hlízy (maniok, yam, batáty, colocasia), luštěniny (různé druhy fazolí a vigny), zelenina (rajčata, papriky, amarant, saláty a další listová zelenina) a bavlna, palmový olej, arašídý, kešu oříšky a ananas představují hlavní vývozní plodiny. Dodejme, že se v současné době rozmáhá pěstování rýže. I když v současnosti většina investic do zemědělství jde na bavlník, můžeme konstatovat, že Beninské zemědělství zdaleka ještě nevyužívá svého potenciálu. V současné době Benin je ještě daleko od využití svého zemědělského potenciálu, který může mít značný vliv na podporu růstu národního hospodářství, na dosažení potravinové soběstačnosti a také na boj proti chudobě.

Zemědělský sektor vyznačuje nízkou produktivitou z následujících důvodů: používání primitivních metod hospodaření a neupravených semen, špatná organizace, nedostatečný technický dozor, negramotnost většiny farmářů, nedostatečná infrastruktura a nedostatek finančních prostředků. Beninská republika není známa jako země s bohatým zdrojem nerostných surovin a Proto cíleně se musí soustředit především na zemědělský sektor, který z ekonomického hlediska se považuje za nejdůležitější avšak hodně závislý na zahraniční pomoci. Pro dosažení udržitelného rozvoje tohoto sektoru Benin potřebuje materiální a finanční zdroje ze zahraničí.

Tato práce se zabývá analýzou rozvojové pomoci a spolupráci mezinárodních organizací a institucí s Beninskou republikou v rámci podpory zemědělského sektoru, ale i mírou závislosti republiky na rozvojové pomoci.

II. CÍLE

2.1. Hlavní cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je analýza dopadů zahraniční pomoci na rozvoj zemědělství v Beninu.

2.2. Specifické cíle

Hlavní cíl je plněn pomocí specifických cílů, které jsou zformulovány následujícím způsobem:

- (i) Zjištění nedostatků a potřeb Beninského zemědělství;
- (ii) Analýza aspektů pro zlepšení zemědělské produktivity a konkurenceschopnosti;
- (iii) Studie mezinárodních partnerů, jejich pomoc a spolupráce v Beninu.

III. METODIKA PRÁCE

- Metodika práce byla postavena především na rešeršní analýze dostupných odborných zdrojů z vědeckých databází (Web of Science, Science Direct, Scopus), reportů světových organizací (především FAO, WB), jak starších tak i novějších, zabývajících se aspekty mezinárodní pomoci a spolupráce v Beninu a závislosti rozvojových zemí na zahraniční pomoci. Dále také byly využity dokumenty a zprávy Ministerstva zemědělství Beninu.
- Zaměření metodiky bylo nasměřováno na studium dostupné literatury a informací ve třech jazycích: francouzštině, angličtině a češtině.
- Metodický postup v průběhu zpracování literární rešerši se zaměřil na hlubší analýzu následujících aspektů:
 - zjištění zásadních nedostatků a potřeb beninského zemědělství;
 - faktory, ovlivňující proces zlepšení zemědělské produktivity a konkurenceschopnosti;
 - aktivity a míra působení mezinárodních partnerů v oblasti poskytování rozvojové pomoci v rámci mezinárodní spolupráci s Beninskou republikou.
- V průběhu interpretace výsledků, prostudované literární prameny byly citovány podle platné citační normy Fakulty tropického zemědělství, České zemědělské univerzity v Praze.
- Při hledání vhodné literatury byla použita vybraná klíčová slova: Benin, zahraniční pomoc a spolupráce, trvale udržitelný rozvoj, zemědělství.

IV. LITERÁRNÍ REŠERŠE

V této části bude nejprve vysvětlena problematika “Humanitární pomoci a rozvojové spolupráci“, dále pozornost bude věnována rozboru aktuální situace a hlavních nedostatků v zemědělském sektoru Beninské republiky. A nakonec tato část se zaměří i na mezinárodní aspekty problematiky rozvoje, závislost Beninské republiky na zahraniční rozvojové pomoci a vybrané zahraniční partnery a jejich hlavní oblastí působení v Beninu.

4.1. Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce

4.1.1. Tradice pomoci

Lidská historie a kultura zná dlouhou tradici, podle které lidé v lepší ekonomické situaci pomáhali chudším, a to jak v době válečných krizí nebo při přírodních katastrofách, tak v období míru. Tato tradice se po staletí formovala na základě etických hodnot jednotlivých světových náboženství, moderních filozofických směrů humanismu a osvícenství, tradice odborů, hnutí za politické a sociální reformy, kampaní proti otroctví, myšlenek pacifismu a dalších ideových zdrojů. Je téměř nemožné popsat jednotně historii této tradice, přesto v ní lze najít zhruba dva základní důvody, proč lidé vždy měli tendenci poskytovat druhým pomoc v nouzi (HDR, 1992).

Důvody náboženské a etické – v evropském kontextu existuje dlouhá tradice humanity, čerpající z hodnot křesťanství, osvícenství a humanismu. Humanitní přístup má obdobu také ve všech dalších nábožensko-kulturních tradicích světa. Podle tohoto principu je morálně a eticky správné poskytovat pomoc lidem, kteří se ocitnou v nouzi (Holečková, 2013)

Důvody politické a pragmatické – pomoc lidem v nouzi se velmi často odvíjí také od pragmatických principů, sahajících od konkrétního využití humanitární pomoci v zahraniční politice států až k racionálním úvahám o prevenci konfliktů, mezinárodního terorismu, nelegální migrace a poškozování životního prostředí. Podle pragmatického principu je ekonomicky i politicky výhodné investovat do pomoci chudým zemím, protože se tím v dlouhodobém horizontu ušetří prostředky,

kteřé by stát musel vynakládat na zajištění vlastní bezpečnosti a prosperity (Rozvojovka, 2008)

Obecně existují dvě základní formy pomoci druhým v nouzi: humanitární pomoc a rozvojová spolupráce.

a) Humanitární pomoc

Humanitární pomoc zahrnuje aktivity, které představují bezprostřední reakci na humanitární krizi. (Ostrčilová, 2012). Ta se obecně popisuje jako „situace, ve které jsou běžné prostředky lidí, které jim garantují důstojný život, narušeny v důsledku přírodní katastrofy nebo lidmi zaviněné krize“.

Hlavním cílem je:

- zmírnění útrap lidí,
- ochrana životů,
- respekt vůči lidské důstojnosti.

Jedná se o krátkodobou pomoc, která lidem zasaženým humanitární krizí pomáhá uspokojit základní životní potřeby a také znovu obnovit důstojný život do podoby.

b) Rozvojová spolupráce

Termín rozvojová spolupráce rozvojová pomoc se zrodil po druhé světové válce jako výraz modernější formy humanitární tradice, symbolizující obecnější a širěji pojatý lidský rozvoj a partnerský postoj zúčastněných stran. Spolupráce se zaměřila na monitorování dlouhodobých sociálních a ekonomických podmínek, ve kterých lidé v méně rozvinutých zemích světa žijí, a na hledání způsobů, jak by se tyto podmínky daly globálně zlepšit (Rozvojovka, 2008).

Postup procesu globalizace současného světa se zřetelně odráží také v oblasti rozvojové spolupráce. Mimo komprese času, vzdáleností a obecného lidského propojování přináší globalizace také radikální zvýšení nerovnováhy v distribuci ekonomické a politické moci v jednotlivých částech světa. Kvůli dlouhodobému procesu průmyslové revoluce na Severu a kolonizace Jihu v průběhu 18. a 19. století vznikalo postupně rozdělení světa na bohatý a rozvinutý Sever, mající prospěch z nového rozložení globálních ekonomických procesů (Evropa, USA, Austrálie a

některé země východní Asie, jejichž ekonomiky se ovšem etablovaly až během posledních čtyřiceti let), a chudý, méně rozvinutý Jih, kterého se tyto procesy téměř nedotkly (zbytek států zeměkoule, zejména však země africké, latinskoamerické a jihoasijské).

Stále zásadnější otázkou rozvojové spolupráce v posledních padesáti letech se proto staly drastické ekonomické a sociální podmínky, ve kterých lidé v méně rozvinutých zemích žijí. Technický pokrok, schopný produkovat přesnější ukazatele ekonomické vyspělosti i mnohých jiných indikátorů rozvoje po celém světě, poté umožnil jasněji a přehledněji pojmenovat propastné rozdíly mezi oběma „póly“. Spolu s tím rostlo i povědomí o tom, že vyspělý svět disponuje určitými prostředky (finance, globální instituce), kterými by bylo možné tento stav zvrátit.

Základní sektory rozvojové spolupráce

Rozvojová spolupráce se snaží reagovat na nejpálčivější problémy rozvojových zemí. Ty se OSN pokusilo formulovat v takzvaných Rozvojových cílech tisíciletí. Obecněji lze za hlavní sektory označit (Jamborová, 2012):

- omezení světové chudoby
- podpora vzdělání a odstranění negramotnosti
- zlepšení zdraví obyvatel rozvojových zemí, zlepšení systému zdravotnictví
- zlepšení ekonomické situace zemí. Na celostátní úrovni i podpora drobného podnikání (např. formou mikro financování). Významnou součástí tohoto bodu je i oddlužení.
- zlepšení stavu životního prostředí
- rozšíření infrastruktury - sítě silnic, železnic i zpřístupnění elektrické energie. Otázka dostupné energie je významnou součástí rozvojové spolupráce a úzce souvisí s výzkumem moderních obnovitelných zdrojů energie.
- demokratizace společnosti, úsilí o dobré vládnutí (tzv. Good Governance), zlepšení postavení žen ve společnosti (rovnost pohlaví).

Hlavní aktéři rozvojové spolupráce jsou: mezinárodní finanční instituce, agentury OSN, vlády, regionální uskupení (Evropská unie, Africká unie, ECOWAS –

Hospodářské společenství západoafrických států), veřejnost, občanská hnutí, a nevládní organizace.

4. 2. Zemědělství Beninské republiky

4.2.1. Beninská republika

4.2.1.1. Geografická poloha

Benin, bývalé Dahomey, leží na pobřeží atlantického oceánu (na Beninském zálivu) v Západní Africe mezi 6. a 12. ° severní zeměpisné šířky a 0°48' a 3°50' jihozápadní délky. Od jihu k severu měří 670 km. Má tvar pásu, který je mírně rozšířen na severu. Fasáda na jihu měří 125 km. Sousedí s Togem na západě, s Nigérií na východě a s Burkina Faso a Nigerem na severu. Rozloha je 115 762 Km² - z toho je přibližně 23 220 zemědělského charakteru, počet obyvatel činí 10,3 milionů (UNDP, 2013). Z hlediska pedologického půdy jsou z 85 % železité.

4.2.1.2. Reliéf

Reliéf tvoří 5 přírodních oblastí, z velké části nížiny. Přímořská oblast je písčité, rovinnatá nížina, obklopená bažinami a lagunami. Za touto oblastí se nachází železo-jílovitá a velmi úrodná planina. Je to „zóna barró“ (z portugalského jílu). Potom následují krystalové náhorní planiny do 300 m nad mořem. Vyskytují se v okolí Abomey, Kétou, Aplahoué a Zagnanado. Na severozápadě je horský masiv Atakora s největší nadmořskou výškou 800 m. Úplně na severu jsou roviny v údolí řeky Nigeru. Je to velice úrodná oblast (Azontondé, 1991).

4.2.1.3. Vodní režim

Kromě řeky Nigeru a jejích přítoků Mékrou, Alibori a Sota, které protékají severní částí, 3 největší beninské řeky jsou Mono, Couffo a Ouémé. Mono pramení v Togu a tvoří hranici mezi Togem s Beninem v okolí pobřeží atlantického oceánu. Couffo teče z okolí Abomey k jihu přes beninské planiny a končí v pobřežních lagunách. Ouémé pramení v masivu Atakora a je dlouhé asi 450 km; blízko svého ústí je rozdělena na dvě ramena: jedno teče směrem na východ až do laguny (Lagune de

Porto-Novo) a druhé západně až do jezera Nokoué. Atakora tvoří přirozenou bariéru mezi povodími řek Niger a Volta (Adossou, 2003)

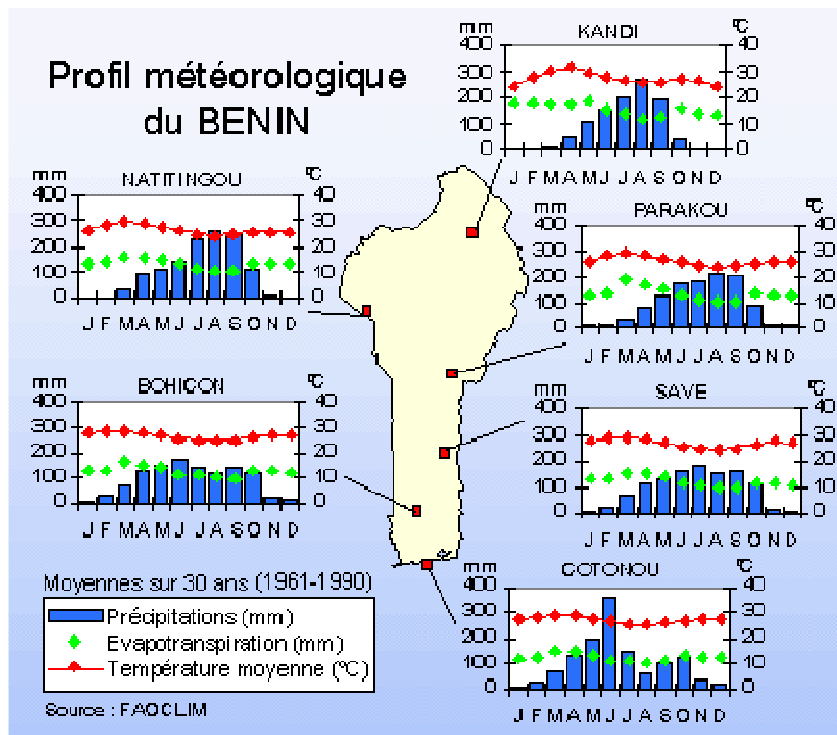
4.2.1.4. Klima

V Beninu rozeznáváme 3 klimatická pásma: sub ekvatoriální, tropické a atakoraské. Sub ekvatoriální klima: vyskytuje se v jižní části a sahá až do Středního Beninu. Nejvyšší roční teplota činí 33°C (v březnu) a nejnižší kolem 20°C (v srpnu a v období harmattanu). Vlhkost je vysoká 70-90% kvůli blízkosti oceánu. Množství srážek může dosáhnout 1.500 mm za rok. Tento typ klimatu se vyznačuje dvěma obdobími dešťů (duben-červenec a říjen-listopad) a dvěma obdobími sucha (srpen-září a prosinec-březen); celkem 240 dnů dešťů (Boko, 1988).

Tropické klima Guinejsko-súdánského typu: kryje oblast od středu na sever (do města Bembéréké). Teploty jsou zde vyšší než v sub ekvatoriálním pásmu; denní amplitudy jsou vysoké hlavně v období harmattanu. Množství srážek může dosáhnout 1.350 mm. Vyskytují se zde dvě sezóny. Jednou je období sucha od listopadu do května, a druhou je období dešťů od května do října; celkem 200 dnů dešťů (Hountondji et al., 2013).

Atakoraské klima: je to typ podnebí, který pokrývá severozápadní část tzv. Atakoraského řetězce. Teploty jsou zde studené a prší hodně díky vysoké nadmořské výšce (800 m nejvýše). Prší prakticky od dubna do října ve městě Natitingou, kde množství srážek bývá větší než 1.350 mm; celkem 145 dnů dešťů (Lay & Galle, 2005).

Obrázek 1 - Meteorologický profil Beninu

Zdroj: (FAOCLM, 1993)

4.2.1.5. Rostlinná a živočišná říše

Beninská příroda je bohatá na rostliny i na živočichy díky reliéfu a klimatu. Na jihu jsou dnes místo původního deštného pralesa plantáže kokosovníků mimo údolí řek, kde zůstaly mangrovové pralesy. Směrem do střední části se dobře daří olejným palmám, kukuřici, manioku, různým druhům jamu, kávovníku a kakaovníku. Na krystalových planinách Středního Beninu rostou různé druhy travin, obiloviny (proso, millet, sorghum, fonio, atd.), tabák, ledvinovník a bavlník. Vyskytují se zde i savanové lesy, kde rostou četné druhy tropického stromu. Sever je také mimo již uvedené obiloviny, oblastí rýže, bavlníku a arašídů. Pokud jde o lesní porosty, zde se nacházejí křoviny (Gnohossou, 2006).

Faunu tvoří rovněž četné druhy zvířat. Mezi hospodářská zvířata patří: kur domácí, kachny, kozy, ovce a skot. Divoká zvířata zahrnují slony, leopardy, lvy, antilopy, prasata bradavičnatá, buvoly, různé druhy opic, krokodýlů, atd. Existuje také mnoho druhů plazů, hmyzu, ptáků (kachny, koroptve, perličky, atd.). Část divokých zvířat

žije v přírodních rezervacích a národních parcích („W“, „Pendjari „) na severu (Gafsi et al., 2007). V mořích, řekách a jezerech žijí také četní druhy ryb a dalších vodních živočichů. (Tidjani & Akponikpe, 2012).

Obrázek 2 - Mapa a vlajka Beninské republiky

Zdroj: Canalmonde, 2004

4.2.1.6. Dějiny Beninu

Benin je stabilní západoafrický stát, který je obecně lidmi i odborníky považován za vzor demokracie v Africe. Dnešní Benin byl od středověku součástí Beninského království, od XVII. století centrem Dahomského království obchodujícího s otroky. Od XIX. Století postupoval vliv Francouzů, až byl dnešní Benin anektován a včleněn do kolonie Francouzské západní Afriky (1904). V roce 1958 byla založena Republika Dahomey v rámci francouzského společenství, roku 1960 získala

Dahomey plnou nezávislost. Roku 1975 bylo koloniální jméno Dahomey změněno na Benin. (Banégas, 1998). Ke dnešní situaci a jejímu kladnému hodnocení přispěly politické, institucionální a celospolečenské změny na konci devadesátých let. Společenská krize ze začátku 80. let vyvrcholila v politickou a celospolečenskou krizi (stávkový, ekonomická krize, pokusy o státní převrat, atd.) v roce 1988. Tehdejší Prezident navrhl a prosadil konání tzv. *Conférence Nationale des Forces Vives de la Nation* (Národní konference všech živých sil národa), která se konala od prosince 1989 do února 1990. Zúčastnili se jí zástupci všech vrstev (politického, ekonomického, kulturního, duchovního, atd.) společenského života. Hlavním cílem byl najít východisko z politické krize a nastolit novou cestu dalšího vývoje země (Cornevin, 1981). Výsledky byly následující ustanovení prozatímní vlády až do řádných voleb v roce 1991; volba prozatímního Premiéra, který měl sestavit novou vládu a podělit se o moc s dosavadním Prezidentem až do voleb; ustanovení ústavní komise, která měla připravit návrh nové ústavy na základě doporučení v usnesení konference; přijetí usnesení Národní konference, které obsahuje mimo jiné, základní úkoly pro prozatímní vládu na přechodné období a základní myšlenky do nové ústavy. Nová ústava přijata referendem 11. prosince 1990 ustanovuje následující principy: Integrovaný (neomezený počet politických stran a hnutí) demokratický režim s prezidentským systémem; rozdělení moci a zavedení demokratických institucí. Jsou to zejména: Vláda (Prezident je zároveň předsedou vlády a volen všelidovým hlasováním); Národní shromáždění (jednokomorový parlament); Ústavní soud; nejvyšší soud; nejvyšší soud republiky (ústavní žaloba Prezidenta a veřejných činitelů); nejvyšší rada pro rozhlas, televizi a komunikaci; a Sociální a hospodářská rada; nedotknutelnost celistvosti lidské bytosti a soukromého vlastnictví; svobodu tisku, vyjádření a víry. Je třeba dodat, že přílohami ústavy jsou Všeobecná deklarace lidských práv a Africká deklarace práv lidu a národů.

Od roku 1991 proběhly 5 prezidentské volby, 6 parlamentních voleb a 3 volby do místních zastupitelstev. A v čele státu se střídali 4 různé osobnosti, což není obvykle v Africe. O demokratické vyspělosti a politické stabilitě této západoafrické země svědčí fakt, že Evropská unie už tam nevyšílá automaticky pozorovatele při volbách. Pokud jde o dodržování lidských práv a svobody tisku Benin bývá kladně hodnocen ve zprávách *Amnesty International* a *Reporters sans Frontières*.

4.2.2. Beninské zemědělství

Zemědělství je hlavním sektorem, který by mohl přispět k ekonomickému rozvoji v Beninské republice. Převážná část je věnována produkci potravin: 4/5 orné půdy (15% celkové rozlohy země). Hlavní výživové plodiny jsou v severní části: yamy, sorghum, proso a kukuřice. Bavlna je hlavní, ne-li jedinou, rentovou plodinou. Na jihu se převážně pěstuje maniok, kukuřice, arašídy a různé druhy fazole. Palma olejná zde představuje hlavní rentovou plodinu vedle ananasu (Hyle & Bosio, 2002). Zhruba 1 milion ha bylo obděláno v roce 1995 z celkového potenciálu 4,8 milionů ha orné půdy (Youssouf & Lawani, 2002). Následující tabulka udává přehled podle jednotlivých departementů.

Tabulka 1. Distribuce orné půdy podle departementů

Departement	Rozloha/rurální obyvatel (ha)		Celková rozloha (1000 ha)				
	Obdělán a rozloha	Rozloha orné půdy	Celková Rozloha	Obdělána rozloha	Orná půda celkem (1)	Chráněná rozloha	Orná půda Skutečná (2)
Atacora	0,37	2,50	3 120	200	1 341	835	928
Borgou	0,39	0,36	5 100	198	2 750	1 632	1 869
Zou	0,36	0,76	1 860	433	1 230	138	1 139
Atlantique	0,25	0,64	324	148	235	14	225
Mono	0,16	0,52	380	143	281	/	281
Ouémé	0,27	0,67	470	223	348	45	315

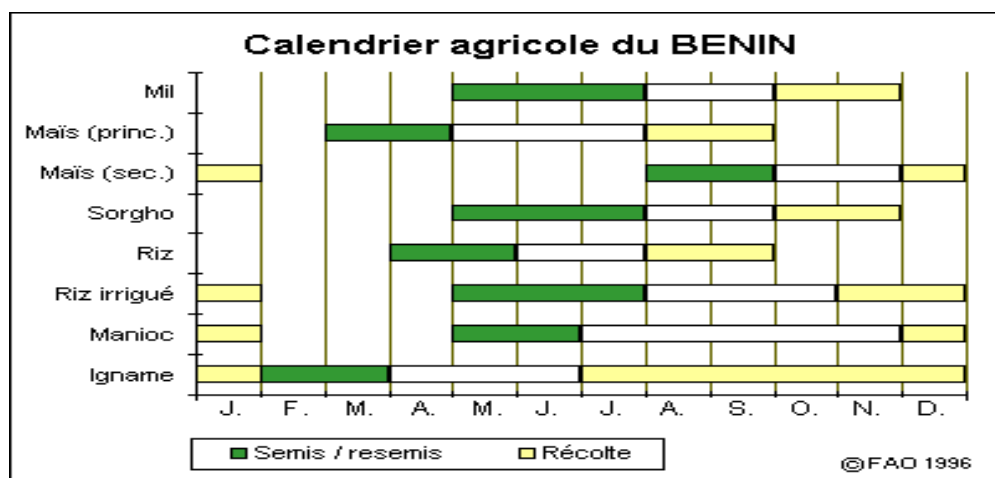
Zdroj: Adossou, 2003

(1) Včetně chráněných území.

(2) Bez chráněných území.

Zemědělský kalendář trvá od února/března do července pokud jde o velké období dešťů, a od října do listopadu pro malé období dešťů.

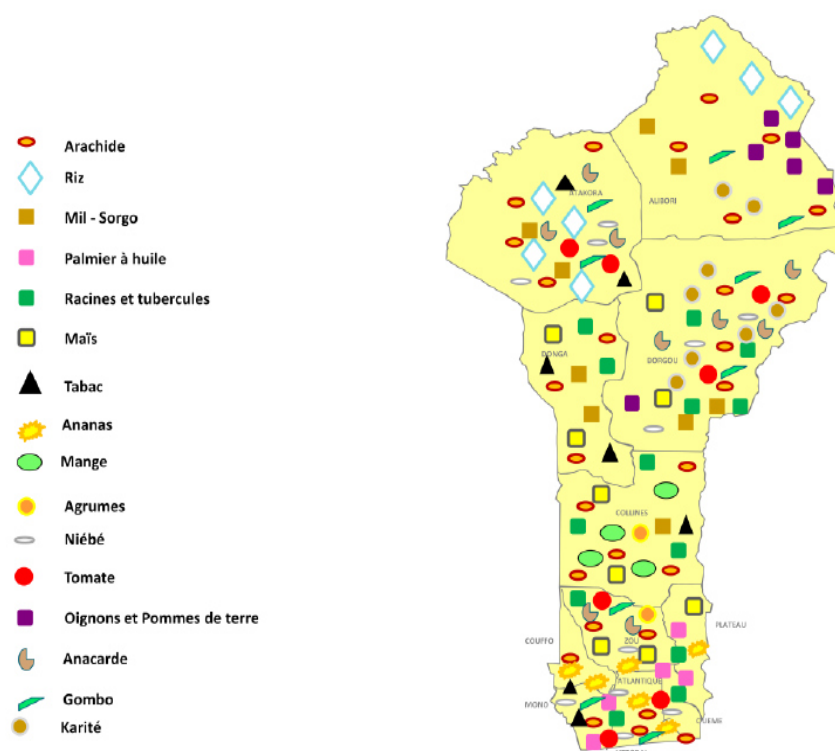
Obrázek 3 - Agrární kalendář

Setí Sklizeň

Zdroj (FAO, 1996)

Obrázek 4 - Zemědělský potenciál Beninu

Zdroj: Ministerstvo zemědělství Beninu, 2015

4.2.2.1. Hlavní trendy v řízení beninského zemědělství od dob kolonizace až do současnosti

a) Před koloniální období

V období před příchodem prvních bělochů (Portugalci) a následnou kolonizací existovalo na území dnešního Beninu mnoho království; z nichž jedno z nejvýznamnějších bylo království „DANHOMÉ“ -DAHOMEY (Pliya, 1975). Dnešní historické město Abomey bylo hlavním městem tohoto království. Moderní prvky v řízení zemědělství pocházejí z tohoto období a sice za panování krále „GHEZO“ (1818-1858). V tomto období došlo k rozvoji a metodické expanzi pěstování palmy olejně. Byla zavedena nová a striktní pravidla pod dozorem tehdejšího ministra zemědělství „TOKPO“. Tomu, kdo porazil palmu, byla useknuta hlava. U příležitosti narození dítěte se sázela palma na památku této události. Špatně udržené plantáže byly zkonfiskovány majitelům a svěřeny do péče pracovitějším. Král GHEZO rozvinul také zpracování palmy olejně a pěstování dalších plodin jako je kokosovník, tabák a výživové plodiny; zejména po hladomoru v roce 1848, došlo k rozvoji pěstování mnoha plodin dovezených z Brazílie jako je maniok, kukuřice, banánovník, arašíd, ibišek jedlý, rajčata a pomerančovník. Dozor nad plantážemi a poli měli královští dozorcí, nebo někdy, sám panovník při svých loveckých výpravách (Dissou, 1992)

b) Období koloniální

Koloniální nadvláda: soukromé vlastnictví a řízení; orientace především na rentové plodiny (bavlna, palma olejná, kešu oříšky); vznik prvních družstevních organizací hlavně majitelů palmových plantáží.

c) Období po získání nezávislosti (1960) až po současnost

Vláda místních; soukromé vlastnictví; orientace především na rentové plodiny (bavlna, palma olejná, kešu oříšky); vznik prvních družstevních organizací hlavně majitelů palmových plantáží a návrat k soukromému vlastnictví a řízení.

4.3. Nedostatky Beninského zemědělství

Hlavní překážky, bránící zemědělskému v Beninu jsou následující:

- Farmy jsou malé a jen malá část (20%) zemědělské půdy je obdělávaná, jen 1% mechanizace se používá pro obdělávání půdy, 24% se využívají tažná síla zvířat a primitivní nástroje a ze 75% se půda obdělává ručně. Z hlediska mechanizace (CUMA, 2008), je potřeba na 1 ha 8 až 10 dní (ruční práce), 4 dny (tažná síla zvířat a primitivní nástroje) a 4 hodiny (traktorem).
- Nízká úroveň organizace a řízení farem.
- Nedostatek v oblasti financování: farmáři nemohou dostat své výrobky na trh, v době pro něj příznivé, aby je mohli výhodněji zpeněžit. V některých případech jsou závislí na obchodnících, kteří jim půjčují peníze a vracení probíhá převážně v naturální formě v období sklizně a to za nevýhodných podmínek. Banky praktikují nesplnitelné úrokové sazby pro malé a střední podniky včetně farem (Lejeal, 2002).
- Nedostatek a špatná kvalita dopravní infrastruktury hlavně tzv. „pistes rurales“ (lesní cesty). Jsou to cesty nižší kategorie na venkově, které spojují obce s okolím. V období dešťů záplavy komplikují nebo znemožňují použití těchto cest a farmáři nemohou dostat své výrobky na trhy (Baris & Grégory, 2008).
- Nedostatek informací o cenách na trzích a dalších nákladech, nestabilita cen a neprůhlednost trhů;
- Nedostatečná organizace zásobování a kontroly vstupů (Input) do zemědělství, skladování a dopravy na trhy. Nízká úroveň gramotnosti, školení a vzdělání většiny farmářů zejména v oblastech: kontroly kvality výrobků, technologií skladování a zpracování, řízení. Obecně platí, že míra negramotnosti se zvyšuje s věkem zemědělského obyvatelstva (Baco et al., 2007).
- Nedostatky v oblasti zdravotnictví: v Beninu se teprve zavádí systém povinného všeobecného zdravotního pojištění. Dosud musejí zaměstnavatelé povinně pojistit své zaměstnance a podílet se na úhradě jejich zdravotních nákladů. Výkony se platí hotově u lékařů a léky v lékárnách (Coulibaly & Honlonkou, 2004). Po liberalizaci sektoru

pojištění, některé pojišťovny nabízejí produkty zdravotního pojištění. Ale většinou si to mohou dovolit jen majetní. Nicméně existují a fungují i sdružení svépomoci. Členové zakládají společný fond pro úhradu zdravotních nákladů. Nový systém počítá s pojištěním nemajetných ze strany státu (Sodjinou et al., 2007).

- Další faktory jsou kulturně společenské: tradice, náboženství a zvyklosti, postoje k času, moci, atd.

Je třeba k těmto nedostatkům přidat byrokracii na ministerstvu, a hlavně nedostatečnou motivaci odborníků a aktérů poradenských služeb v terénu (nedostatek personálu a prostředků k dosažení většiny cílů) (AFDB, 2014).

Všechny tyto faktory negativně ovlivňují zemědělskou výrobu a mají významné dopady na příjmy a životní úroveň farmářů a dalších aktérů v tomto sektoru, potravinovou bezpečnost a příjmy státu vzhledem k významu zemědělství v beninském hospodářství (Maragnani, 2008)

4.4. Mezinárodní aspekt problematiky rozvoje

Vzhledem k současné úrovni ekonomického vývoje a omezeným možnostem Beninské republiky (finanční, materiální, vzdělávací a poradenské) je patrná nutnost a potřeba zahraniční rozvojové pomoci, s velkým důrazem na rozvoj především zemědělského sektoru. Je také nutno podotknout, že v této oblasti se nejedná pouze o Benin, ale o mnoha další rozvojové země v Africe.

Mezinárodní spolupráce v oblasti perspektivního a udržitelného rozvoje by měla fungovat i z těchto důvodů:

- Historické důvody (kolonizace), státní, ekonomické a geopolitické zájmy (odbytiště, suroviny, strategická přítomnost) nutí rozvinuté země pomáhat těm rozvojovým.
- Mezinárodní pandemie (Ebola, AIDS, a další) a problematika přistěhovalství představují další důvody mezinárodní spolupráce v oblasti rozvoje.

Různé mezinárodní organizace či instituce se zabývají konkrétními aspekty problematiky rozvoje v rámci mezinárodní spolupráce. Zde má klíčovou roli

Organizace Spojených Národů (OSN) a její organizace jako je FAO (Organizace OSN pro výživu a zemědělství), UNDP (Rozvojový program OSN), konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD). Dále velkou důležitost má Mezinárodní měnový fond (MMF), Světová Banka (WB) a Světová obchodní organizace (WTO). Zde je třeba se také zmínit i o existenci Evropského rozvojového fondu (EDF), rozvojových aktivitách Agentury Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj (USAID), Forum čínsko-africké spolupráce (FOCAC), ale i o působení nevládních organizací, například Amnesty International, Médecins sans Frontières, atd.

Následující kapitola se bude věnovat mezinárodním organizacím a institucím a jejím aktivitám v Beninské republice.

4.5. Vybrané mezinárodní organizace a instituce a jejich aktivity v Beninu

4.5.1. Rozvojový program OSN (UNDP)

Rozvojový program OSN (UNDP) vytváří globální síť rozvojové činnosti OSN. UNDP působí ve 166 zemích světa, kde podporuje řešení globálních i místních rozvojových problémů. Zasaduje se o změny a výměnu informací, zkušeností a zdrojů mezi státy (Hopkins, 1991).

Představitelé států světa se v roce 2000 zavázali splnit do roku 2015 tzv. Rozvojové cíle tisíciletí, například snížit na polovinu počet lidí žijících v extrémní chudobě (ICP, 2015) UNDP je hlavním koordinátorem aktivit na globální i národní úrovni ve prospěch naplnění těchto cílů. Zaměřuje se zejména na pomoc jednotlivým zemím v budování demokratických systémů, omezování chudoby, předcházení krizím a při následné obnově, zabývá se otázkami energetiky a životního prostředí, informačních a komunikačních technologií a problematikou AIDS.

UNDP spravuje Kapitálový rozvojový fond OSN (UNCDF), Rozvojový fond OSN pro ženy (UNIFEM) a Program dobrovolníků OSN (UNV). Řídícím orgánem je 36členná výkonná rada složená ze zástupců vyspělých i rozvojových zemí. Stěžejní publikací UNDP je každoroční Zpráva o lidském rozvoji. Současnou administrátorkou je Helen Clark (Nový Zéland) (ICP, 2015).

A. Rozvojový program OSN v Beninu

Rozvojový program OSN v Beninu spolupracuje s vládou v rámci tzv. *Country Program Action Plan* (Program akčního plánu země). Je hlavním partnerem vlády pro dosažení tzv. Rozvojových cílů tisíciletí. Jeho služby a činnosti jsou zaměřeny na podporu a poradenství, zastupování, hájení a implementaci rozvojových strategií. (Bierschenk et al., 2002).

Hlavní cíle pro období 2014-2018 jsou:

- i) zvýšení příjmů a zlepšení potravinové bezpečnosti obyvatel venkova a příměstských oblastí;
- ii) uplatňování principů řádné, inkluzivní a transparentní správy na celonárodní a místní úrovni;
- iii) zabezpečení lepší správy životního prostředí, přírodních a energetických zdrojů, následků klimatických změn a přírodních katastrof ze strany institucí a obyvatel intervenčních zón.

Transversální témata jako jsou lidská práva, genderové otázky a HIV/AIDS jsou brány v úvahu při formulování národních politik a strategií. ((Gnimadi, 2008).

B. Vybrané projekty v oblasti odstranění chudoby

- Projekt Vesnice tisíciletí (2014);
- Projekt na podporu decentralizace a dekoncentrace a ekonomického rozvoje na místní úrovni (2014);
- Podpůrný projekt na rozvoj kapacit pro dosažení Rozvojových cílů tisíciletí (2014);
- Podpůrný projekt na rozvoj zemědělského podnikání na venkově (Songhai, 2014);
- Podpora vzniku Business centrů (UNDP, 2015).

4.5.2. FAO (Organizace OSN pro výživu a zemědělství)

FAO je hlavním orgánem OSN pro otázky rozvoje zemědělských oblastí a stojí v čele mezinárodního úsilí při rozvoji venkovských oblastí a při řešení problému chudoby a hladu ve světě. Cílem FAO je zajistit všem lidem pravidelný přístup k dostatečnému množství kvalitních potravin tak aby mohli vést aktivní a zdravý život. FAO má mandát zvýšit úroveň výživy, zvýšit produktivitu zemědělství, zlepšit život venkovského obyvatelstva a přispět k růstu světové ekonomiky (ICP, 2015).

Organizace je partnerem jak pro rozvinuté, tak rozvojové země a slouží jako neutrálním fórum, kde se všechny státy světa setkávají na rovnocenné úrovni s cílem sjednat různé typy dohod a diskutovat specifické strategické otázky. FAO je současně uznávaným zdrojem vědění a informací (FAOSTAT, 2014)

FAO poskytuje rozvojovou pomoc, poradenství v oblasti strategií a plánování, shromažďuje, zpracovává a šíří informace a slouží jako mezinárodní fórum pro diskuse o otázkách zemědělství a výživy. Zvláštní programy FAO pomáhají státům čelit potravinovým krizím a poskytují pomoc v nouzových situacích. Organizace napomáhá rozvojovým zemím a zemím s tranzitivní ekonomikou modernizovat a zdokonalovat pracovní postupy v zemědělství, lesnictví a rybnářství (Dahou, 2010).

FAO sídlí v Římě a řídí ji konference členských států, která se schází jednou za dva roky. Jejím hlavním posláním je zrekapitulovat aktivity FAO a přijmout program práce a rozpočtu pro následující rozpočtové období. Konference FAO volí Radu FAO, kterou tvoří 49 členů organizace a působí jako řídicí a správní orgán v období mezi zasedáními Konference FAO. Konference FAO dále volí generálního ředitele FAO, a to na šestileté období. V roce 2011 jím byl zvolen Brazilec José Graziano da Silva. Byla založena 16. října 1945 a tento den je každoročně připomínán jako Mezinárodní den výživy.

Zastoupení FAO v Beninu spadá pod regionální zastoupení pro Afriku, které sídlí v Akkře (Ghana) (FAO, 2014)

Aktivity FAO v Beninu

- Projekt podpory rozvoje odvětví „kukuřičné osivo“ (PADFSM);
- Projekt rozvoje příměstského a městského zemědělství (PAPU);

- Projekt podpory a valorizace sedmi odvětví lesních produktů a zvýšení potravinové bezpečnosti (PENL);
- Zabezpečení a zničení prošlých pesticidů (FAO, 2015).
- Strategická odpověď na HIV/AIDS ve prospěch rybářských komunit v Africe;
- CountrySTAT for Sub-Saharan Africa: posilování *CountrySTAT* Systému v 17 afrických Subsaharských státech – druhá fáze.

4.5.3. Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj (IFAD)

Mezinárodní fond pro zemědělský rozvoj je multilaterální finanční instituce založená v roce 1977 na základě usnesení Světové konference o výživě z roku 1974. Je pověřen bojem proti hladu a chudobě venkova v rozvojových zemích (IFAD, 2012)

IFAD mobilizuje zdroje, které umožňují chudým venkovským domácnostem zlepšit přístup k potravinám, zvýšit zemědělskou produkci a vytvářet zisk. Chronický hlad a podvýživa jsou téměř vždy doprovodnými jevy extrémní chudoby, ze 75 procent se vyskytují ve venkovských oblastech a většinou postihují ženy a domorodé obyvatelstvo (FAO & WFP UNCTAD, 2011).

Fond poskytuje přímou finanční pomoc v podobě půjček a grantů a mobilizuje i další zdroje financování pro projekty a programy. Podmínky půjček se v jednotlivých zemích liší podle hrubého domácího produktu na hlavu. IFAD spolupracuje s mnoha institucemi, např. se Světovou bankou, regionálními rozvojovými bankami a dalšími organizacemi OSN. Mnohé z nich se podílejí na financování projektů IFAD (ICP, 2015).

IFAD má 315 zaměstnanců a je financován z dobrovolných příspěvků vlád, mimořádných příspěvků, splátek z poskytnutých půjček a příjmů z investic. Roční investice fondu na nové projekty a granty se pohybují kolem 450 milionů dolarů (IFAD, 2015).

Hlavním orgánem je řídicí rada složená ze všech 163 členských států, která se schází jednou za rok. Výkonná rada má 18 členů a dohlíží na činnost fondu a schvaluje půjčky a granty. Současným prezidentem je Kanayo F. Nwanze z Nigérie (IFAD, 2015).

Aktivity IFAD v Beninu

Od roku 1978 IFAD financovala přes 10 projektů a rozvojových programů v Beninu, za celkovou výši 117,2 milionů dolarů. Cílem těchto projektů a rozvojových programů jsou nejchudší obyvatelé venkovských oblastí, pomoc při plánování venkova a využití různých přístupů, vč. místních poskytovatel služeb na podporu komunitárních prací (Vissoh et al., 2013).

V roce 2010 byla formulována nová strategie s globálním cílem podpořit vládu v rámci strategii snižování chudoby a přispění pro dosažení Cíle 1. Rozvojových cílů tisíciletí (snížit na polovinu počet extrémně chudých lidí do roku 2015). K tomu byly určeny 3 specifické cíle:

- Konsolidovat a rozšířit dlouhodobě dostupnost finančních služeb;
- Podporovat malé a střední podniky a odbyt výroby
- Posilovat kapacity institucí, abych mohly hrát svou roli při komunitárním rozvoji a decentralizaci (Adekambi, 2005)

4.5.4. Světová banka (SB)

Světová banka (SB) je skupina, kterou tvoří pět institucí: Mezinárodní banka pro obnovu a rozvoj (založená 1945), Mezinárodní finanční korporace (1956), Mezinárodní asociace pro rozvoj (1960), Multilaterální agentura pro investiční záruky (1988) a Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů (1966) (Honlonkou & Acclassato, 2006).

Společným cílem je snížení chudoby ve světě posilováním ekonomik chudých států. V souladu s Rozvojovými cíli tisíciletí usiluje SB o zlepšení životní úrovně lidí prostřednictvím podpory hospodářského růstu a rozvoje. SB staví své aktivity v oblasti půjček a budování kapacit na dvou pilířích: vytváření vhodného prostředí pro investice, pracovní příležitosti a udržitelný růst a podpora chudých lidí a jejich zapojení do rozvoje (Světová banka, 2015).

Skupina SB je majetkem 184 členských států, které jmenují její radu guvernérů. Každodenním řízením skupiny je pověřena menší skupina, rada výkonných ředitelů, jejímž předsedou je prezident Světové banky (ICP, 2015).

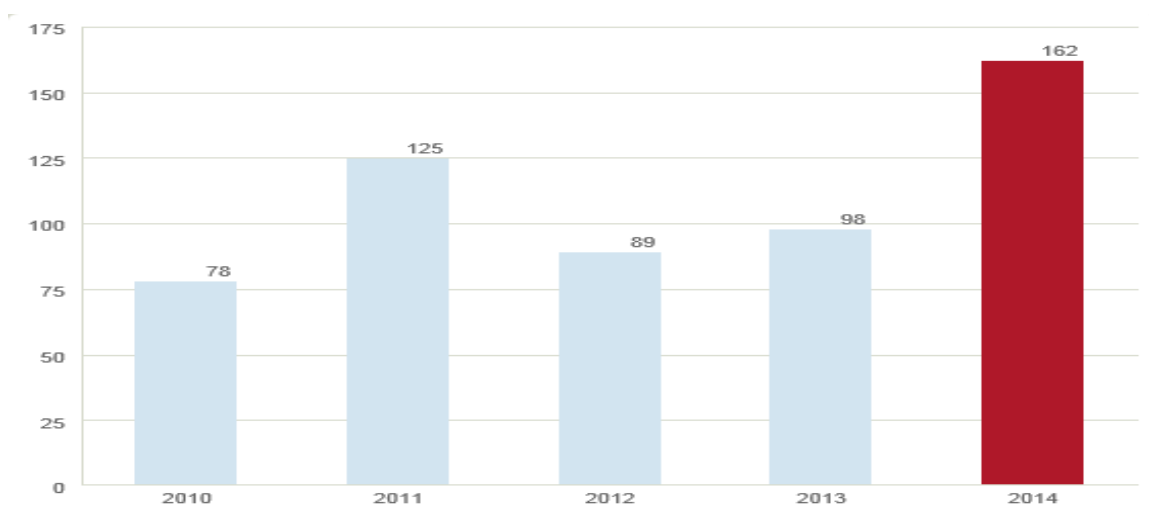
Skupina Světové banky má zhruba 10,000 zaměstnanců a působí ve více než stovce rozvojových zemích. Mezi nejvýznamnější publikace SB patří každoročně vydávaná Zpráva o rozvoji světa (World Development Report). Současným prezident je Dr. Jim Yong Kim (Světová banka, 2015).

A. Světová banka v Beninu

K 30. září 2013 portfolio SB v Beninu zahrnovalo 22 projektů, z nichž 15 je národních a 5 regionálních. Všechny tyto projekty mají za cíl podpořit ekonomické reformy, lidský rozvoj, rozvoj zemědělství a venkova, infrastruktury, energetiky, zdravotnictví a celkový společenský rozvoj (Světová Banka, 2015).

Následující graf ukazuje závazky SB v Beninu (mil. Dolarů)

Graf 1- závazky SB v Beninu (milionů Dolarů)

Zdroj: Světová banka, 2015

B. Vybrané projekty a činnosti

Působení Světové Banky v Beninské republice je také zastoupeno realizací různých rozvojových projektů:

- Projekt podpory snížení chudoby (2014);
- Multisektoriální projekt: potraviny, výživa a zdraví (BMFHNP, 2013);

- Osmý dar na podporu snížení chudoby (2013);
- Hospodaření v lesech a přilehlých oblastech (2013) (Fok, 2010);
- Projekt na podporu rozvoje včelařství (2011);
- Projekt podpory hospodaření v chráněných oblastech (2011);
- Projekt Produktivita a diverzifikace zemědělství (2011);
- Projekt nouzové pomoci v oblasti potravinové bezpečnosti (2008).

4.5.5. Africká rozvojová banka (AfDB)

Africká rozvojová banka (*African Development Bank*, AfDB) byla založena v roce 1964 (oficiálně začala působit od roku 1967), jejím posláním je urychlení ekonomického rozvoje a integrace afrických zemí do světové ekonomiky pomocí rozvojových projektů. V roce 1972 byl vytvořen Africký rozvojový fond (*African Development Fund*, ADF), jehož původním účelem bylo, aby vývozci kapitálu měli kontrolu nad poskytnutými prostředky a bance umožnil zahrnout do investičního portfolia i neafrické zdroje. V roce 1976 vznikl Nigerijský svěřenecký fond (NTF, *Nigeria Trust Fund*). Sídlí v Abidjanu (Pobřeží Slonoviny). V současné době má 78 členů - 53 afrických států + 25 dalších akcionářů z Ameriky, Asie a Evropy (Rozvojovka, 2008).

Banka byla dlouhou dobu „spící“ institucí, až v roce 1998 byl pod tlakem jejích akcionářů vyměněn management a činnost banky začala směřovat skutečně k rozvojovým projektům a nikoli jen k přelévání peněz. Na léta 2003 až 2007 byl vypracován strategický plán rozvoje s důrazem na sociální (zdravotnictví, školství, chudoba a bída, HIV/AIDS) a infrastrukturní projekty. V něm se prakticky pokračuje i v současnosti, když na zasedání nejvyšších orgánů banky v květnu 2008 v Maputu (Mozambik) byla přijata navazující strategie pod názvem Urbanizace, produkce a bída v Africe (základní palčivé otázky současné Afriky) (Rutten et al., 2014). K dalším úkolům banky patří také často technická pomoc nebo pomoc při plánování a přípravě projektů. Velký důraz klade na účast v projektech, které mají Afričanům zaručit lepší přístup k pitné vodě. Je také klíčovým účastníkem rozvojového programu pro Afriku NEPAD (*New Partnership for African Development*). Vznikl v

roce 2001 spojením dvou stávajících programů: *Millenium Partnership for the African Recovery* (iniciátory byly Alžírsko, Nigérie a Jihoafrická republika) a Plán OMEGA (Senegal), sídlo Sekretariátu NEPADu je v Midrandu (JAR) a nad jeho plněním dohlíží Africká unie.

Mezi základní cíle patří: zvýšení přílivu zahraničních investic v návaznosti na zlepšení hospodářské a politické situace v afrických zemích; omezení chudoby, zapojení Afriky do světového obchodu a podpora trvale udržitelného hospodářského růstu; budování nových dopravních sítí, prosazování demokracie, podpora vzdělávání a zdravotní a sociální péče. Mezi partnery NEPADu patří: Ekonomická komise OSN pro Afriku (UNECA), Africká rozvojová Banka, Rozvojová banka Jihoafrické republiky (DBSA), ke sponzorům tohoto fondu se řadí například IDC (*Industrial Development Corporation*) (ICP, 2015).

Pro pomoc nejchudším státům existuje Africký rozvojový fond, nad nímž mají kontrolu neafričtí akcionáři banky. Někteří členové ovšem žádají, aby finance fondu byly zařazeny do portfolia banky (Maijamaa et al., 2014).

Podobně jako Islámská rozvojová Banka není kvůli nízké účasti západních států tak častým terčem kritiky nevládních organizací a tudíž je také málo kritických analýz a informací o její činnosti. O zlepšení jejího postavení a činnosti svědčí ale například to, že před dvěma lety s ní obnovila spolupráci Kanada, tradičně jeden z největších poskytovatelů peněz na rozvojové projekty. USA během devadesátých let také neposkytovaly bance téměř žádné peníze, od roku 1999 ale jejich příspěvek roste a experti považují banku za jeden z hlavních nástrojů pro financování rozvojových projektů v Africe. Současným prezidentem je Dr Donald Kaberuka (Rwanda) (AFDB, 2015).

A. Africká rozvojová banka v Beninu

Spolupráce mezi Beninským státem a Africkou rozvojovou bankou sahá do roku 1972. Celková výše financování od té doby činí cca 906 mil. dolarů (*Africká rozvojová banka, 2015*), a je rozdělena takto: doprava (27,8 %); zemědělství (26,3 %); sociální oblast (15,8 %); elektřina, voda, technické služby (10,5 %); finance (0,5 %); průmysl (0,3 %) a jiné multisektoriální operace (18,8 %).

Podle Africké rozvojové banky Benin dokázal udržet politickou stabilitu od roku 1990 a udělal pokroky v demokratickém procesu. V zemi přetrvává chudoba (kolem

35%) a vysoká úroveň nezaměstnanosti a nedostatečné zaměstnanosti (kolem 70 %). A hlavní nedostatky výkonnosti hospodářství jsou: nedostatky v oblasti infrastruktur, v oblasti správy věci veřejných, a nízká produktivity soukromého sektoru – ovládnán neformálním (šedým) ekonomickým sektorem. Tyto nedostatky překáží plné valorizaci jeho potenciálů tj. zemědělství a geografická poloha, podle kterých by mohl hrát významnou roli v hospodářských výměnách v Západní Africe. Beninská vláda přijala a implementuje novou strategii růstu a snížení chudoby pro období 2011-2015 (AfDB, 2014). Cílem je zrychlení hospodářského růstu, snížení chudoby a zlepšení životních podmínek obyvatel. Na podporu implementace této strategie skupina Africká rozvojová banka přijala v zemi intervenční strategii pro období 2012-2016. Tato strategie se opírá o dvě následující osy:

- Rozvoj podpůrných infrastruktur na výrobu a konkurenceschopnost;
- Rozvoj a podpora správy veřejných věcí.

4.6. Bilaterální spolupráce

4.6.1. Spolupráce Beninu s Německou Spolkovou republikou

Benin patří mezi hlavní partnery Německé rozvojové spolupráce, a to díky volbě liberální demokracie jako cestu rozvoje od roku 1990. Beninsko-německá spolupráce datuje od 1960 a je pod záštitou Německého federálního ministerstva pro hospodářskou a rozvojovou spolupráci (BMZ). Tato spolupráce je realizována prostřednictvím GIZ (technická spolupráce) a KfW (finanční spolupráce). Od roku 1960 Německo věnovalo 920 milionů Eur a na posledním mezivládním jednání Benin získal 70 milionů Eur, s akcentem na strategii růstu a snížení chudoby (SCRIP III 2011-2015) pro dosažení rozvojových cílů tisíciletí. Hlavní priority spolupráce pokrývají následující oblasti: Zemědělství, Integrované řízení přírodních zdrojů a decentralizace a rozvoj na místní úrovni (Německo-Beninská kooperace, 2015).

Zemědělský sektor

Německé federální ministerstvo pro hospodářskou a rozvojovou spolupráci (BMZ) podporuje Beninský stát prostřednictvím dobře definovaného programu. Celková výše finančních prostředků dosahuje 19 milionů Eur a počítá s rozvojem a

zaváděním národní zemědělské strategie beninské republiky (Adjovi, 2006). Dále také německá spolupráce se odráží i v soukromém sektoru republiky v rámci podpory zemědělských aktivit při pěstování karité (Máslovník africký), kešu-oříšky, rýže, bavlna (*Aid by Trade* a *Cotton made in Africa*). Oblast životního prostředí se také považuje za prioritní oblast v rámci německo-beninské spolupráci (Kakpovi, 2011).

4.7.1. Spolupráce Beninu s Holandskem

Mezi Beninem a Holandskem existuje intenzivní spolupráce v oblasti rozvoje již od roku 1972. Velvyslanectví Holandska v Cotonou se soustřeďuje na čtyři témata definována ve spolupráci s Beninskými představiteli (Couty, 1991). Mezi hlavními tématy patří potravinová bezpečnost, která je stěžejním bodem spolupráce a boje proti chudobě. Cílem je naplnění rozvojových cílů tisíciletí a odstranění extrémní chudoby. Navíc potravinová bezpečnost pomáhá snížit dětskou a mateřskou úmrtnost, a je efektivní, v boji proti infekčním chorobám (Igue, 1999)

Holandský Rozvojový program

Rozvojový program se hlavně zaměřuje na místní producenty, trhy a tržiště: jsou to oblasti, které budou nakonec mít hlavní podíl na zlepšení potravinového systému v Beninu a posílení místních producentů (farmářů) na místních zemědělských trzích. Dále se program zaměřuje i na distribuční síť potravin v republice (Daouda, 2010). Holandský program v Beninu je v souladu s politikou Holandského ministerstva pro rozvojovou spolupráci a zahraniční obchod a využívá znalosti holandských podnikatelů a výzkumných ústavů. Strategie rozvoje v rámci rozvojového programu se také orientuje na zlepšení situace pro přístup místních zemědělců k půdě, ochraně lesů, posílení konkurenceschopnosti místních farmářů na trzích, prostřednictvím zlepšení procesů poskytování informací a dat o situaci na místních zemědělských trzích a zavádění nových zemědělských technologií.

V. Diskuze

Analýza a studie zjištěných informací ukázaly, že Benin vykazuje aspekty či parametry chudé země: zaujímá 165. místo ze 187 zemí (UNDP, 2014). A oficiální klasifikace Světové banky toto potvrzuje zařazením Beninu mezi země s velmi nízkým příjmem (méně než 1 045 dolarů/obyvatel, 780 \$US pro Benin) (Světová Banka, 2015). Pokud jde o hospodářství, primární sektor (zemědělství, chov a rybnářství) stále hraje významnou roli, tj. zaujímá cca 39 % HDP a 70 % aktivní populace (Africká rozvojová banka, 2012). To znamená, že zemědělství zůstává jedním z hlavních tahounů ekonomiky země a všechny strategie rozvoje by měly směřovat hlavně na zemědělský sektor jakožto hlavního pilíře budoucího rozvoje.

Z toho vyplývá, že Benin potřebuje zahraniční pomoc pro svůj další rozvoj. A vzhledem k významu zemědělství v Beninském hospodářství, musí projít modernizací, aby bylo dosaženo vyšší produktivity práce a výroby. K tomu je zapotřebí moderní koncepty organizace a řízení. A právě k tomu účelu je třeba spatřit význam zahraniční pomoci.

A když mluvíme o Beninském zemědělství, jedná se pořád o extenzivní zemědělství sedláckého a rodinného typu, které převážně produkuje potravinové plodiny (kukuřice, sorghum, rýže, arašidy, a maniok) a rentové plodiny na export (bavlník, anacardium a ananas). A jak již bylo zmíněno (*viz 4.3*) farmy jsou malé a jen malá část (20 %) zemědělské půdy je obdělávána. Kolem 60 % sklizně se nevyužívá efektivně z nedostatku zpracování a konzervace. Další faktory prokazující nízkou úroveň beninského zemědělství jsou zemědělské vstupy (agricultural inputs) (FAO, 2014) a negramotnost farmářů (Adossou, 2003).

Je nutno dodat i nedostatky v oblasti státní administrativy: korupce, byrokracie, nedostatečná úroveň veškeré infrastruktury. Naštěstí Benin z hlediska politického je stabilní země s fungujícím demokratickým systémem a je považován za vzor demokracie v Africe (MZV, 2013). Z hlediska přírodních zdrojů Benin má vhodné podmínky pro zemědělství, ale disponuje nízkým potenciálem nerostných surovin.

Zemědělský sektor hrál vždy významnou roli v ekonomickém rozvoji. Jak bylo již zmíněno, agrární sektor dominuje v ekonomikách rozvojových zemí, zvláště

v zemích afrických. Z toho je jasné, že ekonomický růst závisí především na výsledcích v zemědělství. Většina obyvatelstva žije na venkově, pokroky v oblasti zemědělství jsou proto nezbytné pro snížení chudoby a uspokojení nezbytně nutných potřeb, a také všeobecně pro umožnění rozvoje. Souvisí to s postupným snížením podílu zemědělců v rámci aktivní populace a podílu zemědělské produkce na HDP. To znamená, že rozvoj spočívá ve snížení podílu zemědělství - snížení vynuceno postupnou industrializací (MAEP, 2008).

Podle Johnston (1990) v "Strategie pro nový rozvoj v Africe", problematika afrického rozvoje by měla být zvážena podle následujících cílů: zrychlení tempa růstu produkce, zvýšení počtu pracovních míst nabízených uvnitř i mimo zemědělské podniky, vymýcení nejkřiklavější projevy chudoby podvýživa a nemoci. To znamená, že se nedá hovořit o rozvoji v Africe bez zemědělství. A Rostow (2003) tvrdí, že zemědělská revoluce charakterizuje hospodářský vzestup národa, což vede k hospodářskému rozvoji. Můžeme tedy říci, že kvalitní zemědělská politika je nutná k nastartování ekonomického vzestupu, který posléze povede k celkovému hospodářskému rozvoji.

Závěrem můžeme konstatovat, že Benin jako stát potřebuje zahraniční pomoc pro rozvoj svého zemědělství, který pak ovlivní jeho celkový ekonomický rozvoj. A právě toto vyplývá z cílů a činností prostudovaných vybraných zahraničních (multilaterálních a bilaterálních) mezinárodních partnerů.

VI. ZÁVĚRY

Ze studie vyplývá závislost Beninu na zahraničních partnerech jak z hlediska financí, tak i z potřeby odborných či expertních rád. Pomoc a spolupráce těchto partnerů jsou důležité pro další rozvoj Beninského zemědělství i pro jeho hospodářství. Podle ekonomických ukazatelů například ze Světové Banky a z Africké rozvojové Banky, Benin patří mezi země s velmi nízkými přírodními zdroji a nízkým příjmem, kde zemědělský sektor hraje významnou roli v hospodářství. Jsou zapotřebí moderní koncepty organizace a řízení v zemědělství pro vyšší produktivitu práce a výroby a právě tento proces Beninská republika v blízké budoucnosti není schopná sama zvládnout. A vzhledem k tomuto problému republika je závislá na zahraniční rozvojové pomoci a spolupráci. V bakalářské práci byly rozebrány prioritní sektory spolupráce Beninu s vybranými mezinárodními organizacemi a institucemi s důrazem na jejich rozvojové aktivity.

Proces modernizaci zemědělství mohl mít dopad na rozvoj dalších odvětví jako je průmysl a služby. To znamená, že s rozvojem zemědělského sektoru může dojít k poklesu počtu aktivní populace v tomto odvětví, ale růst produkce způsobí další činnosti závislé na zemědělství, jako jsou zpracovatelský průmysl a potravinářský průmysl. Např. ve vyspělých zemích podíl pracovní síly v zemědělství je malý (kolem 4 %), zatímco celý zemědělsko-průmyslový komplex zaujímá větší podíl a produkuje významnou část HDP. Což ukazuje že, restrukturalizace zemědělství v rozvojových zemích může opravdu dát nový impuls k ekonomickému rozvoji. Musí ale existovat jistý soulad mezi zemědělskou a hospodářskou politikou, aby nedocházelo k brzdění zemědělské politiky politikami jiných odvětví. A zemědělská politika musí být doprovázena vhodnými prostředky a nástroji (boj proti korupci, byrokracii), jinak úspěch nebude zajištěn během implementace. Proto je zapotřebí vhodná koordinace a využití zahraniční pomoci.

VII. REFERENCE

Adekambi SA. 2005. Impact de l'adoption des variétés améliorées de riz sur la scolarisation et la santé des enfants au Bénin: cas du département des Collines: FSA UAC Bénin. 100p.

Adjovi E. 2006. Accords de Partenariat Economique et Pauvreté au Bénin : Une analyse à l'aide d'un MEGC selon le principe de micro- simulation. Available at http://www.pep-net.org/sites/pep-net.org/files/typo3doc/pdf/files_events/5th_ethiopia/Adjovi.pdf: Accessed 2015-03-15.

Adossou F. 2003. Sociálně ekonomické podmínky a jejich vliv na řízení zemědělství v rozvojových země. [PhD.]. Prague: Česká zemědělská univerzita v Praze, 266p.

AFDB. 2015. Perspectives économiques au Bénin. Available at <http://www.afdb.org/fr/countries/west-africa/benin/benin-economic-outlook/>: Accessed 2015-03-11.

Agence Béninoise de Promotion des Echanges Commerciaux. 2009. Analyse de l'offre et de la demande de l'ananas au Bénin, p10-30.

Azontondé HA. 1991. Propriétés physiques et hydrauliques des sols au Bénin. Soil Water. Available at https://www.itia.ntua.gr/hsj/redbooks/199/hysj_199_01_0249.pdf: Accessed 2015-03-16.

Baco MN, Biaou G, Pinton F. 2007. Les savoirs paysans traditionnels conservent-ils encore l'agrobiodiversité au Bénin (Politique africaine). Marchandisation du vote, citoyenneté et consolidation démocratique au Bénin 69: 75-88.

Banégas R. 1998. Marchandisation du vote (politique africaine) citoyenneté et consolidation démocratique au Bénin 69: 75-88.

Banque M. 2014. Évaluation de la pauvreté au Bénin. Available at <http://documents.banquemondiale.org/curated/fr/2014/03/23797599/assessment-poverty-benin-evaluation-de-la-pauvrete-au-benin>: Accessed 2015-03-14.

Baris A, Grégory G. 2008. Programme de mécanisation partagée au Bénin. Available at http://www.cumabenin.com/DOCUMENTS/UNCUMA/1058140767_CUMABE_Dossier_Synthese_Action_fr.v1.0.pdf: Accessed 2015-01-16

Bierschenk T, Bako AN, Thioleron E. 2002. Institutionnaliser la stratégie de réduction de la pauvreté au Bénin, Inst. für Ethnologie und Afrikastudien. Available at <http://www.ifeas.uni-mainz.de/Dateien/PRSPf.pdf>: Accessed 2015-01-13

Boko M. 1988. Climats et communautés rurales du Bénin : rythmes climatiques et rythmes de développement. Available at <http://www.theses.fr/1988DIJOL004>: Accessed 2015-03-18

CNUCED (Guide de l'investissement au Bénin). 2010. Opportunités et conditions. 26p.

Conte B, Rostow WW. 2003. Le sous-développement : retard de développement, Les cinq étapes de la croissance économique. Available at http://conte.u-bordeaux4.fr/Enseig/Lic-ecod/docs_pdf/Rostow.pdf: Accessed 2015-03-30.

Cornevin R. 1981. La République populaire du Bénin: des origines dahoméennes à nos jours: *Maisonneuve & Larose* 9-10: 20-585.

Coulibaly A, Honlonkou AN. 2004. Impact des nouvelles technologies de la culture de niébe sur le revenu et les dépenses des ménages agricoles au Bénin 44: 121-140, 152-155.

Couty P. 1991. L'agriculture africaine en réserve, Réflexions sur l'innovation et l'intensification agricoles en Afrique tropicale): *Cahiers d'études africaines*. p65-81.

CUMA Benin. 2010. Modernisons ensemble notre agriculture par la mécanisation partagée. Available at <http://www.cumabenin.com>: Accessed 2015-03-30.

Dahou PD. 2010. Projet D'appuis a la diversification agricole. Available at <http://documents.banquemondiale.org/curated/fr/2010/11/13263717/benin-agricultural-productivity-diversification-project-environmental-assessment-vol-1-2-cadre-de-gestion-environnementale-sociale-cges#>: Accessed 2015-03-14.

Daouda M. 2010. Méthodologie et résultats du diagnostic de l'eutrophisation du lac Nokoué (Benin).[PhD.]. Université de Limoges,177p.

Dissou M. 1992. L'aide et les priorités internes des politiques agricoles nationales et sa place dans le secteur agricole (Africa Development) 3 : 139-169.

Fok M. 2010. Autant en emporte la culture du coton transgénique aux États-Unis (Cahiers Agricultures) 4:292-298.

Gafsi M, Dugue P, Jamin JY, Brossier J. 2007. Exploitations agricoles familiales en Afrique de l'Ouest et du Centre. Available at <http://books.google.cz/books?hl=fr&lr=&id=C0wWFXOiIoMC&oi=fnd&pg=PA13&dq=projets+agricoles+au+benin&ots=f=false>: Accessed 2015-04-01.

Gnimadi A. 2008. Etude Pour L'identification Des Filières Agroindustrielles Prioritaires (Benin), p 41-46, 91.

Gnohossou P. 2006. La faune benthique d'une lagune ouest Africaine (le lac Nokoué au Bénin), diversité, abondance, variations temporelles et spatiales, place dans la chaîne trophique.[Bc]. Cotonou: faculté d'agronomie benin, 184p .

Holečková K. 2013. Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky a globální rozvojové vzdělávání [Bc]. Brno: Masarykova univerzita, 49p.

Honlonkou AN, Acclassato DH, Quenum CVC. 2006. Déterminants de la performance de remboursement dans les institutions de microfinance au Bénin.(Annals of Public and Cooperative Economics). 1: 53-81.

Hopkins M. 1991. Human development revisited: A new UNDP report. (World Development). 10: 1469-1473.

Hountondji YC,Ozer P, Ahomadegbe M. 2013. Evolution climatique,perception et adaptation des communautés rurales du plateau d'Abomey (Benin). Available at <http://orbi.ulg.ac.be/handle/2268/157067/>: Accessed 2015-03-18.

Hyle M, Bosio JL. 2002. L'enseignement technique agricole au Bénin, histoire, actualité et perspectives. Available at http://hubrural.org/IMG/pdf/agridoc_hyle_bosio.pdf: Accessed 2015-04-01.

IFAD. 2015. Le FIDA au Benin. Available at <http://operations.ifad.org/web/ifad/operations/country/home/tags/benin/>: Accessed 2015-01-25

Igue OJ. 1999. Le Bénin et la mondialisation de l'économie: les limites de l'intégrisme du marché. Editions: Karthala. 52p.

Informační centrum OSN v praze. 2015. Humanitární otázky. Available at <http://www.osn.cz/humanitarni-otazky/>: Accessed 2015-02-18.

Jamborová M. 2012. Zadluženost rozvojových zemí (faktory, příčiny, důsledky, řešení) [Bc]. Brno: Masarykova univerzita, 25p.

Johnston BF. 1990. Stratégies pour un nouveau développement en Afrique. Available at <http://www.jstor.org/discover/10.2307/2720471?uid=3737856&uid=2&uid=4&sid=21105964997641/>: Accessed 2015-01-22

Kakpovi GB. 2011. Avenir de la Télévision, entre Survivance et Affirmation: étude Comparative entre la France, la Belgique et le Benin 1: 7.

Lay ML, Galle S. 2005. Variabilités interannuelle et intra-saisonnière des pluies aux échelles hydrologiques. La mousson ouest-africaine en climat soudanien. Available at <http://cat.inist.fr/?aModele=afficheN&cpsidt=16851709/>: Accessed 2015-03-20.

MAEP Benin. 2011. Plan strategique de relance du secteur agricole. Available at http://www.interreseaux.org/IMG/pdf/PSRSA_version_finale.pdf: Accessed 2015-03-14.

MAEP. 2008. Rapport de recherche préparatoire á la conférence . Available at <https://idl-bnc.idrc.ca/dspace/bitstream/10625/45701/1/132183.pdf>: Accessed 2014-12-18.

MAEP. 2008. Revue des efforts de développement dans le secteur agricole. Available at <http://www.resakss.org/sites/default/files/pdfs/benin-caadp-brochure-1-revue-des-efforts-de-dvelop-42523.pdf/>: accessed 2015-01-30.

MAEP. 2015. Document de stratégie pour la reduction de la pauvreté. Available at http://planipolis.iiep.unesco.org/upload/Benin/Benin_PRSP_2011_2015_fre.pdf: Accessed 2015-01-08.

Maijamaa D, Umar M, Lame SM. 2014. Financing Third World Development, perspective of the African Development Bank. Available at <http://www.rassweb.com/wp-content/uploads/PDF/IJFE/Vol-3/Issue-4/Paper%201.pdf>: Accessed 2015-02-12.

Maragnani A. 2008. Direction generale de la cooperation internationale du developpement ,les enjeux de la formation professionnelle et technique dans le secteur agricole et le milieu rural. Available at <http://www.agropolis.fr/formation/pdf/2008-maragnani-Enjeux-formation-agricole-MAEE-ADEA.pdf/>: Accessed 2015-03-30.

Ministerstvo zahraničních věcí české republiky. 2013. Ekonomická charakteristika Beninská země. Available at http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/benin/ekonomika/ekonomicka_charakteristika_zeme.html: Accessed 2015-02-16.

Ostrčilová K. 2012. Mezinárodní humanitární pomoc a efektivnost charitativních sbírek na Haiti [Bc]. Ekonomicko-správní fakulta, 32p.

Pliya J. 1975. Histoire du D'ahomey. Available at <http://unesdoc.unesco.org/images/0004/000459/045944FB.pdf>: Accessed 2015-02-18.

Policy Report. 2011. Price Volatility in Food and Agricultural Markets: Policy Responses. Food and Agricultural Organization. Available at <http://www.oecd.org/tad/agricultural-trade/48152638.pdf>: Accessed 2015-02-10.

Rapport de FMI. 2011. Strategie de croissance pour la reduction de la pauvreté au Benin 11: 120-180.

Rostow WW. 2003. Les etapes de la croissance économique. Available at http://conte.u-bordeaux4.fr/Enseig/Lic-ecod/docs_pdf/Rostow.pdf/: Accessed 2015-04-03.

Rozvojovka. 2008. Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce. Available at : <http://www.rozvojovka.cz/humanitarni-pomoc-a-rozvojova-spoluprace/>: Accessed 2015-03-18.

Rozvojovka. 2008. Organizace spojených národů. Available at <http://www.rozvojovka.cz/organizace-spojenych-narodu/>: Accessed 2015-01-30.

Rozvojovka. 2015. Humanitární pomoc a rozvojová spolupráce. Available at <http://www.rozvojovka.cz/humanitarni-pomoc-a-rozvojova-spoluprace/>: Accessed 2015-03-18.

Rutten M, Ton D, Germa S, Fenneken V. 2014. Water dynamics in the seven African countries of Dutch policy focus: Benin, Ghana, Kenya, Mali, Mozambique, Rwanda, South Sudan. Available at http://www.viawater.nl/sites/default/files/pagina/document/asc_water_south_sudan_final.pdf: Accessed 2015-03-16.

Sodjinou E, Mensah GA. 2007. Analyse technico-économique de l'aulacodiculture au Nord-Bénin, Déterminants d'adoption 57: 27-38.

Songhai. 2014. Ferme bio au Bénin. Available at <http://geopolis.francetvinfo.fr/benin-la-ferme-bio-songhai-ou-quand-lafrique-releve-la-tete-40461>: Accessed 2014-12-15.

Tidjani MA, Akponikpe PBI. 2012. Evaluation des stratégies paysannes d'adaptation aux changements Climatiques : Cas de la production du maïs au Nord-Bénin. Available at <http://www.ajol.info/index.php/acsj/article/view/81784>: Accessed 2015-03-13.

UNDP. 2015. Reduire l'extreme pauvreté et la faim. Available at <http://www.bj.undp.org/content/benin/fr/home/mdgoverview/overview/mdg1/>: Accessed 2015-03-10.

Vissoh PV, Tossou RC, Dehouanou H, et al. 2013. Perceptions et stratégies d'adaptation aux changements climatiques (Les Cahiers d'Outre Mer) le cas des communes d'Adjohoun et de Dangbo au Sud-Est Bénin 4: 479-492.

Youssouf I, Lawani M. 2002. Les sols béninois: classification dans la base de référence mondiale. Available at https://books.google.cz/books?id=RcYEAYWXu_UC&pg=PA29&lpg=PA29&dq=Les+sols+b%C3%A9ninois:+classification+dans+la+base+de+r%C3%A9f%C3%A9rence+mondiale&source=bl&ots: Accessed 2015-03-22.